

ประกาศกรมการขนส่งทางบก

เรื่อง กำหนดประเภทหรือชนิดและลักษณะการบรรทุกวัตถุอันตราย
ที่ผู้ขับรถต้องได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ขับรถ ชนิดที่ ๔

พ.ศ. ๒๕๕๓

ตามที่ได้มีประกาศกรมการขนส่งทางบก เรื่อง กำหนดประเภทหรือชนิดและลักษณะการบรรทุกวัตถุอันตรายที่ผู้ขับรถต้องได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ขับรถ ชนิดที่ ๔ ประกาศ ณ วันที่ ๔ มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๔ ไว้แล้ว นั้น

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงประกาศดังกล่าวให้เหมาะสมยิ่งขึ้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕๕ (๔) แห่งพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๓๕ อธิบดีกรมการขนส่งทางบกจึงออกประกาศกำหนดประเภทหรือชนิดและลักษณะการบรรทุกวัตถุอันตรายที่ผู้ขับรถต้องได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ขับรถ ชนิดที่ ๔ ไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้ยกเลิก

(๑) ประกาศกรมการขนส่งทางบก เรื่อง กำหนดประเภทหรือชนิดของวัตถุอันตราย ประกาศ ณ วันที่ ๒๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๓

(๒) ประกาศกรมการขนส่งทางบก เรื่อง กำหนดประเภทหรือชนิดและลักษณะการบรรทุกวัตถุอันตรายที่ผู้ขับรถต้องได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ขับรถ ชนิดที่ ๔ ประกาศ ณ วันที่ ๔ มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๔

ข้อ ๒ ในประกาศนี้

“วัตถุอันตราย” หมายถึง สินค้าอันตราย ซึ่งได้แก่ สาร สิ่งของ วัตถุ หรือวัสดุใดๆ ที่อาจเกิดอันตรายต่อสุขภาพและความปลอดภัยของคน สัตว์ ทรัพย์สิน หรือสิ่งแวดล้อมระหว่างทำการขนส่ง

ข้อ ๓ วัตถุอันตรายมี ๕ ประเภท ดังนี้

๓.๑ ประเภทที่ ๑ วัตถุระเบิด (Explosives) หมายถึง ของแข็งหรือของเหลว หรือสารผสม ที่สามารถเกิดปฏิกิริยาทางเคมีด้วยตัวเองทำให้เกิดก๊าซที่มีความดันและความร้อนอย่างรวดเร็ว ก่อให้เกิดการระเบิดสร้างความเสียหายบริเวณโดยรอบได้ และให้รวมถึงสารที่ใช้ทำดอกไม้เพลิงและสิ่งของที่ระเบิดได้ด้วย แบ่งออกเป็น ๖ ประเภทย่อย คือ

- (๑) สารหรือสิ่งของที่ก่อให้เกิดอันตรายจากการระเบิดรุนแรงทันทีทันใดทั้งหมด (Mass explosion)
- (๒) สารหรือสิ่งของที่มีอันตรายจากการระเบิดแตกกระจาย แต่ไม่ระเบิดทันทีทันใดทั้งหมด
- (๓) สารหรือสิ่งของที่เสี่ยงต่อการเกิดเพลิงไหม้ และอาจมีอันตรายบ้างจากการระเบิด หรือการระเบิดแตกกระจาย แต่ไม่ระเบิดทันทีทันใดทั้งหมด
- (๔) สารหรือสิ่งของที่ไม่แสดงความเป็นอันตรายอย่างเด่นชัด หากเกิดการปะทุ หรือปะทุในระหว่างการขนส่งจะเกิดความเสียหายเฉพาะภาชนะบรรจุ
- (๕) สารที่ไม่ไวต่อการระเบิด แต่หากมีการระเบิดจะมีอันตรายจากการระเบิดทั้งหมด
- (๖) สิ่งของที่ไม่ไวต่อการระเบิดน้อยมาก และไม่ระเบิดทันทีทั้งหมด มีความเสี่ยงต่อการระเบิดอยู่ในวงจำกัดเฉพาะในตัวสิ่งของนั้น ๆ ไม่มีโอกาสที่จะเกิดการปะทุหรือแผ่กระจายในระหว่างทำการขนส่ง
- ๓.๒ ประเภทที่ ๒ ก๊าซ (Gases) หมายถึง สารที่อุณหภูมิ ๕๐ องศาเซลเซียส มีความดันไอมากกว่า ๓๐๐ กิโลปาสกาล หรือมีสภาพเป็นก๊าซอย่างสมบูรณ์ที่อุณหภูมิ ๒๐ องศาเซลเซียส และมีความดัน ๑๐๑.๓ กิโลปาสกาล ซึ่งได้แก่ ก๊าซอัด ก๊าซพิษ ก๊าซอยู่ในสภาพของเหลวอุณหภูมิต่ำ และให้รวมถึงก๊าซที่ละลายในสารละลายภายใต้ความดันด้วย แบ่งออกเป็น ๓ ประเภทย่อย คือ
- (๑) ก๊าซไวไฟ (Flammable gases) หมายถึง ก๊าซที่อุณหภูมิ ๒๐ องศาเซลเซียส และมีความดัน ๑๐๑.๓ กิโลปาสกาล สามารถติดไฟได้เมื่อผสมกับอากาศ ๑๓ เปอร์เซ็นต์หรือต่ำกว่าโดยปริมาตร หรือมีช่วงกว้างที่สามารถติดไฟได้ ๑๒ เปอร์เซ็นต์ขึ้นไป เมื่อผสมกับอากาศ โดยไม่คำนึงถึงความเข้มข้นต่ำสุดของการผสม
- (๒) ก๊าซไม่ไวไฟและไม่เป็นพิษ (Non-flammable, Non-toxic gases) หมายถึง ก๊าซที่ขณะขนส่งมีความดันไม่น้อยกว่า ๒๕๐ กิโลปาสกาล ที่อุณหภูมิ ๒๐ องศาเซลเซียส หรืออยู่ในสภาพของเหลวอุณหภูมิต่ำ
- (๓) ก๊าซพิษ (Toxic gases) หมายถึง ก๊าซที่มีคุณสมบัติเป็นที่ทราบกันทั่วไป หรือได้มีการสรุปว่าเป็นพิษหรือกัดกร่อน หรือเป็นอันตรายต่อสุขภาพ

๓.๓ ประเภทที่ ๓ ของเหลวไวไฟ (Flammable liquid) หมายถึง ของเหลวหรือของเหลวผสม หรือของเหลวที่มีสารแขวนลอยผสม ที่มีจุดวาบไฟไม่เกิน ๖๐.๕ องศาเซลเซียส ภาชนะทดสอบด้วยวิธีถ้วยปิด (Closed-cup test) หรือไม่เกิน ๖๕.๖ องศาเซลเซียส ภาชนะทดสอบด้วยวิธีถ้วยเปิด (Open-cup test) และให้รวมถึงของเหลวที่ขณะขนส่งถูกทำให้มีอุณหภูมิเท่ากับหรือมากกว่าจุดวาบไฟของเหลว นั้น และสารหรือสิ่งของที่ทำให้มีอุณหภูมิสูงจนเป็นของเหลวขณะทำการขนส่ง ซึ่งเกิดไอระเหยไวไฟที่อุณหภูมิไม่มากกว่าอุณหภูมิสูงสุดที่ใช้ในการขนส่ง

๓.๔ ประเภทที่ ๔ ของแข็งไวไฟ สารที่มีความเสี่ยงต่อการลุกไหม้ได้เองและสารที่สัมผัสกับน้ำแล้วทำให้เกิดก๊าซไวไฟ (Flammable Solids, Substances liable to spontaneous combustion, Substances which in contact with water emit flammable gases) แบ่งออกเป็น ๓ ประเภทย่อย คือ

(๑) ของแข็งไวไฟ (Flammable Solid) หมายถึง ของแข็งที่ระหว่างทำการขนส่งสามารถที่จะติดไฟได้ง่าย หรืออาจทำให้เกิดการลุกไหม้ขึ้นได้จากการเสียดสี สารหรือสารที่เกี่ยวข้องที่มีแนวโน้มที่จะเกิดปฏิกิริยาคายความร้อนที่รุนแรง และให้รวมถึงวัตถุระเบิดที่ถูกลดความไวต่อการระเบิด ซึ่งอาจจะระเบิดได้ ถ้าหากไม่ทำให้เจือจางเพียงพอ

(๒) สารที่มีความเสี่ยงต่อการลุกไหม้ได้เอง (Substances liable to spontaneous Combustion) หมายถึง สารที่มีแนวโน้มจะเกิดความร้อนขึ้นได้เองในสภาวะการขนส่งตามปกติ หรือเกิดความร้อนสูงขึ้นได้เมื่อสัมผัสกับอากาศและมีแนวโน้มที่จะลุกไหม้ได้

(๓) สารที่สัมผัสกับน้ำแล้วทำให้เกิดก๊าซไวไฟ (Substances which in Contact with water emit flammable gases) หมายถึง สารที่ทำปฏิกิริยากับน้ำแล้วมีแนวโน้มที่จะเกิดการติดไฟได้เอง หรือทำให้เกิดก๊าซไวไฟในปริมาณที่เป็นอันตราย

๓.๕ ประเภทที่ ๕ สารออกซิไดส์ และสารอินทรีย์เปอร์ออกไซด์ (Oxidizing Substances and Organic Peroxides) แบ่งออกเป็น ๒ ประเภทย่อย คือ

(๑) สารออกซิไดส์ (Oxidizing Substances) หมายถึง สารที่ตัวของสารเอง อาจไม่ติดไฟ โดยทั่วไปจะปล่อยออกซิเจนหรือเป็นเหตุหรือช่วยให้วัตถุอื่นเกิดการลุกไหม้

(๒) สารอินทรีย์เปอร์ออกไซด์ (Organic peroxides) หมายถึง สารอินทรีย์ที่มีโครงสร้างออกซิเจน ๒ อะตอม -o-o- และอาจถือได้ว่าเป็นสารที่มีอนุพันธ์ของ Hydrogen peroxide ซึ่งอะตอมของ Hydrogen ๑ หรือทั้ง ๒ อะตอม ถูกแทนที่ด้วย Organic radicals สารนี้ไม่เสถียรความร้อนซึ่งอาจเกิดปฏิกิริยาคายความร้อนและเร่งการแตกตัวด้วยตัวเอง และอาจมีคุณสมบัติอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างดังต่อไปนี้รวมด้วย

- ก. แนวนอนที่ระเบิดสลายตัว
- ข. เผาไหม้อย่างรวดเร็ว
- ค. ไวต่อการกระแทกหรือการเสียดสี
- ง. ทำให้เกิดปฏิกิริยากับสารอื่นก่อให้เกิดอันตรายได้
- จ. เป็นอันตรายต่อตา

๓.๖ ประเภทที่ ๖ สารพิษและสารติดเชื้อ (Toxic and Infectious Substances)

แบ่งออกเป็น ๒ ประเภทย่อย คือ

(๑) สารพิษ (Toxic Substances) หมายถึง สารที่มีแนวโน้มจะทำให้เสียชีวิตหรือบาดเจ็บรุนแรง หรือเป็นอันตรายต่อสุขภาพ หากกลืน หรือสูดดม หรือสัมผัสทางผิวหนัง

(๒) สารติดเชื้อ (Infectious Substances) หมายถึง สารที่ทราบหรือคาดว่ามีเชื้อโรคปนอยู่ด้วย เชื้อโรค คือ จุลินทรีย์ (ซึ่งรวมถึง แบคทีเรีย ไวรัส Rickettsia พยาธิ เชื้อรา) หรือจุลินทรีย์ที่เกิดขึ้นใหม่ หรือเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางพันธุกรรมซึ่งรู้จักกันโดยทั่วไป หรือมีข้อสรุปที่เชื่อถือได้ว่าเป็นเหตุให้เกิดโรคต่อกับมนุษย์หรือสัตว์

๓.๗ ประเภทที่ ๗ วัสดุกัมมันตรังสี (Radioactive Material) หมายถึง วัสดุที่สามารถแผ่รังสีที่มองไม่เห็น ซึ่งเป็นอันตรายต่อร่างกาย การพิจารณาความเป็นอันตรายให้เป็นไปตามมาตรฐานและข้อกำหนดต่าง ๆ ด้านการขนส่งสารกัมมันตรังสีของทบวงการพลังงานปรมาณูระหว่างประเทศ (International Atomic Energy Agency หรือ IAEA)

๓.๘ ประเภทที่ ๘ สารกัดกร่อน (Corrosive Substances) หมายถึง สารซึ่งโดยปฏิกิริยาเคมีจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อเนื้อเยื่อของสิ่งมีชีวิตอย่างรุนแรง หรือกรณีของการรั่วจะเกิดความเสียหาย หรือทำลายสิ่งของอื่น หรือยานพาหนะที่ใช้ในการขนส่ง หรือเกิดอันตรายอื่นได้ด้วย

๓.๙ ประเภทที่ ๙ วัตถุอันตรายเบ็ดเตล็ด (Miscellaneous Dangerous Substances and Articles) หมายถึง สารและสิ่งของที่ในขณะที่ขนส่งมีความเป็นอันตราย ซึ่งไม่จัดอยู่ในประเภทที่ ๑ ถึงประเภทที่ ๘ และให้รวมถึงสารที่ในระหว่างทำการขนส่งหรือระบุว่าในการขนส่งต้องควบคุมให้มีอุณหภูมิไม่ต่ำกว่า ๑๐๐ องศาเซลเซียส ในสภาพของเหลว หรือมีอุณหภูมิไม่ต่ำกว่า ๒๔๐ องศาเซลเซียส ในสภาพของแข็ง

รายชื่อวัตถุอันตรายหรือเกณฑ์การพิจารณาความเป็นอันตรายให้เป็นไปตามเอกสารคำแนะนำของสหประชาชาติว่าด้วยการขนส่งสินค้าอันตราย (UN Recommendations on the Transport of Dangerous Goods) หรือข้อกำหนดการขนส่งสินค้าอันตรายทางถนนของประเทศไทย เล่มที่ ๒ (Thai Provision Volume 2 ; TP2) หรือข้อตกลงร่วมของกลุ่มประชาคมยุโรปว่าด้วยการขนส่งสินค้าอันตรายข้ามแดนทางถนน (European Agreement Concerning the International Carriage of Dangerous Goods by Road : ADR)

ข้อ ๔ ผู้ขับรถที่ใช้ในการขนส่งวัตถุอันตรายตามข้อ ๓ และมีลักษณะการบรรทุกดังต่อไปนี้ ต้องเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ขับรถ ชนิดที่ ๔

(๑) รถที่ใช้ในการขนส่งสัตว์หรือสิ่งของ ลักษณะ ๔ (รถบรรทุกวัสดุอันตราย) ที่ถึงบรรทุกมีความจุเกินกว่า ๑,๐๐๐ ลิตร

(๒) รถที่ใช้ในการขนส่งสัตว์หรือสิ่งของ ลักษณะ ๗ (รถกึ่งพ่วง) ที่มีถึงบรรทุกวัตถุอันตราย มีความจุเกินกว่า ๑,๐๐๐ ลิตร

(๓) รถที่ใช้ในการขนส่งสัตว์หรือสิ่งของลักษณะอื่นนอกจาก (๑) และ (๒) ที่นำไปใช้บรรทุกวัตถุอันตราย ดังต่อไปนี้

(ก) วัตถุอันตรายประเภทที่ ๑ ประเภทที่ ๖ เฉพาะสารติดเชื้อ และประเภทที่ ๗

(ข) วัตถุอันตรายที่เป็นก๊าซหรือก๊าซเหลวบรรจุในภาชนะ โดยมีปริมาณรวมกันเกินกว่า ๑,๐๐๐ ลิตร หรือมีน้ำหนักรวมกันเกินกว่า ๑,๐๐๐ กิโลกรัม

(ค) วัตถุอันตรายที่มีปริมาณรวมกันเกินกว่า ๑,๐๐๐ ลิตร หรือมีน้ำหนักรวมกันเกินกว่า ๑,๐๐๐ กิโลกรัม หรือทั้งสองอย่างรวมกันเกินกว่า ๑,๐๐๐ ลิตร หรือเกินกว่า ๑,๐๐๐ กิโลกรัม

ข้อ ๕ ผู้ขับรถที่ใช้ในการขนส่งวัตถุอันตรายตามข้อ ๓ และมีลักษณะการบรรทุกดังต่อไปนี้ ให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ขับรถ ชนิดที่ ๔

(๑) รถที่ใช้ในการบรรทุกเครื่องดัดที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ที่ภาชนะบรรจุเครื่องดัดในแต่ละภาชนะมีปริมาตรไม่เกิน ๒๕๐ ลิตร

(๒) รถที่ใช้ลากจูงรถที่บรรทุกวัตถุอันตรายตามประกาศนี้ ในกรณีที่รถบรรทุกวัตถุอันตรายนั้นไม่สามารถใช้งานได้ตามปกติหรือเกิดอุบัติเหตุ

(๓) รถที่ใช้ในการขนส่งวัตถุอันตรายนอกจากที่กำหนดไว้ใน (๑) และ (๒) ที่ได้รับความเห็นชอบจากกรมการขนส่งทางบก

ข้อ ๖ ประกาศนี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหกสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๑๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๓

ชัยรัตน์ สงวนชื่อ

อธิบดีกรมการขนส่งทางบก